

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060406

DOM
2024-11-26
Stockholm

Mål nr
P 7061-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-05-09 i mål nr P 991-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

IN 6 AB, 556984-8889
c/o In Fastigheter
Ahrenbergsgatan 25
416 73 Göteborg

Ombud: Advokat A.H. och biträdande jurist A.F.
Advokatfirman Delphi
Östra Hamngatan 29
411 10 Göteborg

Motpart

Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommun
Box 2554
403 17 Göteborg

SAKEN

Rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift avseende parkeringsplatser på fastigheten X i Göteborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommuns beslut den 13 december 2022, § 705, BN 2022-006192.

Dok.Id 2126483

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

IN 6 AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska upphäva Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommuns beslut, i andra hand ska återförvisa ärendet till Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommun för ny handläggning och i tredje hand ska sätta ner byggsanktionsavgiften till annat skäligt belopp.

Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommun (nämnden) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört bl.a. följande.

Mark- och miljödomstolen har i mål nr P 4162-14 bedömt att en pendelparkering inom ett område med detaljplan hade ett starkt samband med en bestämmelse om järnvägsändamål och var förenlig med detaljplanen. I jämförelse är sambandet mellan den nu aktuella pendelparkeringen och trafikändamål ännu starkare. Nämnden hänvisar till Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr P 7040-13 för bedömningen av trafikändamål. Det ska poängteras att mark- och miljödomstolen i det fallet inte ansåg att en biltvätt stred mot detaljplanen. En pendelparkering är inte jämförbar med en biltvätt. Om en jämförelse ska ske har en pendelparkering under alla omständigheter ett närmare samband med trafikändamål än vad en biltvätt har. För det fall pendelparkeringen inte anses förenlig med bestämmelsen om trafikändamål ska avvikelserna anses vara liten och i linje med detaljplanens syfte.

Nämnden har anfört bl.a. följande.

Bestämmelsen ”T” (trafikändamål) som gäller för det aktuella området är en gemensam beteckning under vilken olika specialområden för framdrift av trafik är sammanförda. Något utpekade specialområde gäller inte i det här fallet och därmed bör inte heller de olika särskilda bestämmelser som följer respektive specialområde bli

tillämpbara. Det kan konstateras att inom samma stadsplan finns också bestämmelsen Dp som medger biluppställning. Den närmare innebörden av bestämmelsen får i stället utläsas från det som framgår av planen i övrigt. Av plankartan och planbeskrivningen framgår att syftet med det här området är att möjliggöra en utbyggnation av den så kallade Bellevueleden. Trafikändamål syftar i det här fallet alltså till att möjliggöra en led för genomströmning av trafik inom det aktuella området. En pendelparkering ryms inte inom det syftet. Den kan inte heller likställas med en väg eller stängsel längs med vägen (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr P 7040-13). Åtgärden är därmed inte planenlig.

Då planens syfte är att möjliggöra utbyggnad av en befintlig trafikled skulle uppförande av en pendelparkering inom den aktuella ytan kunna medföra hinder mot att fullfölja planens syfte. Med hänsyn till detta och då planen även innehåller specialbestämmelsen Dp för biluppställning, är en pendelparkering varken förenlig med planens syfte eller en liten avvikelse. Pendelparkeringen kan inte heller anses vara en liten avvikelse från järnvägsändamål (Tj) så som bolaget anført. Vidare har fastigheten inte en sådan lokalisering med hänsyn till trafiksituationen att en pendelparkering på platsen skulle utgöra ett angeläget gemensamt behov eller ett allmänt intresse.

Nämnden motsätter sig nedsättning av byggsanktionsavgiften och instämmer i mark- och miljödomstolens och länsstyrelsens bedömning i frågan. Avgiften är uträknad utifrån gällande bestämmelser och får anses stå i proportion till den utförda åtgärdens omfattning. Bolaget har utfört åtgärden efter det att förvaltningen informerat om lovplikten för densamma. Överträdelsen får därmed anses ha skett uppsåtligen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen instämmer inledningsvis i underinstansernas bedömning att den aktuella åtgärden innebär att det på fastigheten har anordnats parkeringsplatser och inte enbart anlagts en hårdgjord yta.

Fastigheten X är bebyggd med ett flerbostadshus och för fastigheten gäller en stadsplan från 1965. Stadsplanen gäller enligt övergångsbestämmelserna till plan- och bygglagen (2010:900), PBL, som detaljplan antagen med stöd av den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL.

Enligt 6 kap. 1 § 8 plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, krävs bygglov bland annat för att anordna parkeringsplatser utomhus. Av 6 kap. 2 § första stycket 3 PBF följer dock att bygglov inte krävs om parkeringsplatsen anläggs på mark som i detaljplan har avsatts till gata eller väg. I förarbetena till motsvarande bestämmelse i ÄPBL anges att en bygglovsprövning av parkeringsplatser på gata eller väg inte skulle tjäna något syfte, eftersom platsen redan används för trafikändamål (se prop. 1985/86:1 s. 692). Att marken redan används som gata eller väg är dock, enligt Mark- och miljööverdomstolens mening, inte något krav för att undantaget från lovplikten i 6 kap. 2 § första stycket 3 PBF ska vara tillämpligt. Av bestämmelsens ordalydelse framgår nämligen att det är tillräckligt att marken i detaljplan har avsatts till gata eller väg. Frågan är således om de i målet aktuella parkeringsplatserna har anlagts på mark som i detaljplan har avsatts till gata eller väg.

Fastigheten X ingår i ett område som i stadsplanen har beteckningen T. Av planbestämmelserna framgår att med T betecknat område får användas endast för trafikändamål. I planbeskrivningen anges att detaljplanen bland annat avser att fastlägga den så kallade Bellevueleden. Av en bilaga till stadsplanen, benämnd ”Sammanställning av föreslagna trafikanordningar”, framgår att avsikten har varit att en del av trafikleden skulle löpa över fastigheten X.

Redan mot denna bakgrund anser Mark- och miljööverdomstolen att det står klart att planbestämmelsen trafikändamål i det här fallet i vart fall omfattar gata eller väg. De i målet aktuella parkeringsplatserna har således anlagts på mark som i detaljplan har avsatts till gata eller väg i den mening som avses i 6 kap. 2 § första stycket 3 PBF. Anordnandet av parkeringsplatserna kräver således inte bygglov. Eftersom åtgärden inte kräver lov har nämnden inte haft fog för att besluta om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift på de av nämnden angivna grunderna. Nämndens beslut om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift ska därför upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anna Tiberg, tekniska rådet Johan Hjalmarsson samt hovrättsråden Helen Blomberg och Elisabeth Hartley, referent.

Föredragande har varit Carolina Fredin Haslum.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-05-09
meddelad i
Vänernsbor

Mål nr P 991-23

PARTER

Klagande

IN 6 AB
c/o In Fastigheter
Ahrenbergsgatan 25
416 73 Göteborg

Ombud: Advokaten A.H. och juristen A.F.
Advokatfirman Delphi
Östra Hamngatan 29
411 10 Göteborg

Motpart

Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommun (fd. byggnadsnämnden)
Box 2554
403 17 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Västra Götalands beslut den 31 januari 2023 i ärende nr 3114-2023,
se bilaga 1

SAKEN

Rättelseföreläggande gällande anläggande av parkeringsplatser och
byggsanktionsavgift på fastigheten X i Göteborgs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun beslutade den 13 december 2022 (§ 705, BN 2022-006192) att:

1. förelägga IN 6 AB, såsom tomträttsinnehavare till fastigheten X, med stöd av kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:90), PBL, att vidta rättelse genom att senast en månad efter det att beslutet vunnit laga kraft ta bort de parkeringsplatser som anlagts.
2. påföra IN 6 AB en byggsanktionsavgift om 146 590 kr för att ha påbörjat anläggande av parkeringsplats utan startbesked. Avgiften ska betalas till kommunens bankgiro 5316-6864, inom två månader från att beslutet har delgivits.

IN 6 AB överklagade beslutet till Länsstyrelsen Västra Götaland som den 31 januari 2023 avslog överklagandet.

IN 6 AB har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. IN 6 AB begärde i samband med överklagandet att mark- och miljödomstolen omedelbart skulle förordna att det överklagade beslutet avseende byggsanktionsavgiften (punkt 2) inte får verkställas till dess att ärendet är slutligt avgjort (inhibition). Mark- och miljödomstolen beslutade den 10 mars 2023 att avslå yrkandet om inhibition.

YRKANDEN M.M.

IN 6 AB (IN 6) har yrkat följande. I första hand att mark- och miljödomstolen upphäver beslutet i sin helhet, innebärande att både beslutet om att ålägga rättelseföreläggande (punkt 1) och byggsanktionsavgift (punkt 2) upphävs. I andra hand att mark- och miljödomstolen ska återförvisa ärendet till nämnden för ny handläggning. I tredje hand att mark- och miljödomstolen beslutar att sätta ner byggsanktionsavgiften (punkt 2) till annat skäligt belopp.

IN 6 har till stöd för talan anfört i huvudsak följande.

IN 6 hänvisar till de grunder och omständigheter som anförts i överklagandet till länsstyrelsen den 18 januari 2023. IN 6 utvecklar i det följande sin talan vad avser den del av beslutet som rör rättelseföreläggandet.

IN 6 har inför länsstyrelsen anført att beslutet vad avser rättelseföreläggandet ska upphävas bland annat på den grunden att bygglov kan erhållas i efterhand. IN 6 har nu hos kommunen ansökt om bygglov för den hårdgjorda ytan såsom pendelparkering. Enligt detaljplan ska marken på vilken den hårdgjorda ytan är belägen användas för ”Trafikändamål”. Med hänvisning till överklagandet till länsstyrelsen daterat den 18 januari 2023 punkt 3.6 är en pendelparkering inte något som skulle strida mot gällande detaljplan på området, utan något som skulle ligga i linje med den.

I mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom den 28 maj 2015 mål nr P 4162-14 bedömdes frågan om ett parkeringshus som skulle användas för pendelparkering var förenlig med detaljplan. Den aktuella marken skulle enligt detaljplan användas för ”Järnvägsändamål”. Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt bedömde att en pendelparkering hade ett starkt samband med ”Järnvägsändamål”. IN 6 är av uppfattningen att pendelparkering har ett ännu starkare samband med ”Trafikändamål” och ligger i direkt linje med detaljplanens syfte.

Mot bakgrund av ovanstående är pendelparkering förenligt med detaljplanen, varvid bygglov ska erhållas jämlikt 9 kap. 30 § PBL. För det fall pendelparkering inte anses vara förenligt med ”Trafikändamål” ska avvikelserna anses vara lita. Vidare ska pendelparkering anses vara i linje med detaljplanens syfte för det aktuella området. Bygglov kan därmed erhållas i vart fall jämlikt 9 kap. 31 b § PBL.

Nämnden har motsatt sig IN 6:s yrkande i sin helhet och vidhållit sitt beslut om rättelseföreläggande samt byggsanktionsavgift.

Nämnden har anført i huvudsak följande.

IN 6 har överklagat både beslut om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift och yrkar att båda delarna ska upphävas. Gällande den del av överklagandet som rör rättelseföreläggandet anser IN 6 att bygglov för parkeringsplatser kan beviljas i efterhand och meddelar att en ansökan om pendelparkering lämnats in till kommunen. IN 6 menar att pendelparkering är en planenlig åtgärd, eller i annat fall är att beakta som en liten avvikelse för vilken lov kan beviljas.

Byggsanktionsavgift

IN 6 anför inga nya omständigheter utan hänvisar till länsstyrelsens beslut. Det är nämndens uppfattning att det vid tiden för beslut om byggsanktionsavgift hade utförts en lovpliktig åtgärd i form av anläggande av parkeringsplatser utan att lov eller startbesked beviljats för åtgärden. Länsstyrelsen har instämt i nämndens bedömning. Nämnden har inget skäl att ifrågasätta länsstyrelsens bedömning i ärendet och står därmed fast vid att det finns anledning att ta ut byggsanktionsavgift. Nämnden vidhåller också att det inte funnits några skäl för att sätta ner byggsanktionsavgiften. Avgiften står i rimlig proportion till överträdelsen.

Rättelseföreläggande

Nämndens bedömning kvarstår att det inte är sannolikt att lov kan beviljas i efterhand för parkeringsplats på den aktuella platsen eftersom det strider mot användningsbestämmelsen trafikändamål som anges i detaljplanen för området.

Gällande mark- och miljödomstolens mål P 4162-14 gör nämnden bedömningen att förutsättningarna i respektive ärende skiljer sig från varandra och att den aktuella domen inte går att applicera på det aktuella ärendet. I domen P 4162-14 anføres ett resonemang kring planbestämmelsen Tj, järnvägsändamål. Den för detta aktuella planbestämmelsen T, trafikändamål, är inte att likställa med Tj.

Så som länsstyrelsen anför har mark- och miljööverdomstolen i dom P 7040-13 utvecklat resonemanget kring planenlig användning inom bestämmelsen T,

trafikändamål. Med grund i detta resonemang är det nämndens bedömning att inte heller en pendelparkering ryms inom användningsbestämmelsen trafikändamål.

Då det inte är sannolikt att lov kan beviljas i efterhand anser nämnden att det funnits anledning att rättelseförelägga fastighetsägaren. Nämnden anser att överklagandet i sin helhet ska avslås.

IN 6 har den 2 mars 2023, det vill säga efter länsstyrelsens avslag om överklagande av nämndens beslut, inkommit med en ansökan om bygglov för att anlägga en pendelparkering på den aktuella platsen. Fastighetsägaren har inom ramen för det ärendet fått besked om att ansökan inte kommer att kunna beviljas då användningen strider mot planbestämmelse. Ansökan om bygglov ändrar därmed inte nämndens inställning till överklagan.

IN 6 har bemött nämndens yttrande och anfört i huvudsak följande.

Nämnden har i sitt yttrande gjort gällande att mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom den 28 maj 2015 i mål nr P 4162-14 inte skulle vara applicerbar på aktuell situation avseende pendelparkering och har istället hänvisat till rättsfallet från Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 februari 2014 mål nr P 7040-13. Nedan avser IN 6 att förtydliga rättsfallens applicerbarhet på frågan att en pendelparkering inte strider mot ”trafikändamål” som anges i detaljplanen för området.

Rättsfallet P 7040-13 avsåg bygglov för uppförande av en biltvätt där planbestämmelserna för området var ”trafikändamål”. Bedömningen avseende om uppförande av en biltvätt är förenlig med trafikändamål kan inte vara vägledande för bedömningen avseende anläggandet av en pendelparkering. Utfallet att en biltvätt strider mot trafikändamål kan således inte appliceras på aktuell situation. Det kan även förtydligas att det är en oerhört mycket mer ingripande åtgärd att uppföra en fullskalig biltvättsanläggning än att anlägga en pendelparkering.

Den vägledning som rättsfallet dock ger på här aktuell situation är hur trafikändamål ska tolkas, vilket IN 6 redogjort för i överklagandet ställt till länsstyrelsen. IN 6 noterar att nämnden inte har bemött detta i sak, utan har i stället rent blankt hänvisat till ovan rättsfall utan att förtydliga på vilket sätt rättsfallet skulle visa att en pendelparkering strider mot detaljplanen.

Nämnden har även gjort gällande att rättsfallet P 4162-14 inte är applicerbart på aktuell situation då rättsfallet avser planbestämmelsen ”järnvägsändamål” och inte ”trafikändamål”. IN 6 avser därför att förtydliga på vilket sätt ledning kan tas av rättsfallet.

Det är korrekt att ”järnvägsändamål” och ”trafikändamål” är två olika planbestämmelser. Vägledningen som rättsfallet ger är att domstolen bedömde att uppförande av en pendelparkering hade ett samband med ”järnvägsändamål”, och såldes inte var planstridig. I målet hade dock pendelparkeringen inte uteslutande uppförts för järnvägsändamål, vilket stred mot detaljplanen. IN 6 uppfattning är att en pendelparkering för biltrafik har ett mycket starkare samband med ”trafikändamål” än vad en pendelparkering har med ”järnvägsändamål”. Det kan avslutningsvis tilläggas att pendelparkeringen som rättsfallet avsåg var uppförandet av ett parkeringshus, vilket är en mycket mer storskalig byggnation än vad en asfalterad pendelparkering är. Pendelparkeringen strider således inte mot detaljplanen för området.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Efter genomgång av utredningen i målet finner mark- och miljödomstolen inledningsvis, i likhet med underinstanserna, att den aktuella åtgärden är att bedöma som en bygglovspliktig parkering och inte enbart en hårdgjord yta.

Av gällande detaljplan framgår att det aktuella området ska användas för trafikändamål. Mark- och miljödomstolen bedömer att uppförandet av en

pendelparkering inte är en åtgärd som ryms inom användningsbestämmelsen trafikändamål. Vad klaganden har anfört om att vägledning kan hämtas från den bedömning som Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, gjorde i domen den 28 maj 2015 i mål nr P 4162-14 innebär inte att det finns skäl att göra någon annan bedömning om åtgärdens planlighet vid nu aktuell prövning.

Mark- och miljödomstolen finner inte att användningen av marken för en pendelparkering är förenlig med planens syfte, varför åtgärden inte heller kan bedömas som en liten avvikelse. Mark- och miljödomstolens bedömer sammantaget att det inte är sannolikt att bygglov kan beviljas i efterhand. Domstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att det varit korrekt av nämnden att utfärda ett rättelseföreläggande. Att klaganden i efterhand inkommit med en ansökan om bygglov för pendelparkering förändrar inte bedömningen.

När det gäller frågan om byggsanktionsavgift finner mark- och miljödomstolen att det saknas skäl att göra en annan bedömning än den länsstyrelsen har gjort. Domstolen hänvisar därför till de bestämmelser som länsstyrelsen redovisat och till länsstyrelsens bedömning.

Av det anförda följer att överklagandet ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 30 maj 2023.

Susanne Mörkås

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Åkerlund. Föredragande har varit beredningsjuristen Sara Törnkvist.